

MİRAS AÇILDIKTAN SONRA MİRAS HİSSESİNİN DEVİRİ SÖZLEŞMESİNİN KONUSU ŞEKLİ VE ETKİSİ

*Dr. Seçkin TOPUZ**

Giriş

Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmeler, miras açılmadan önce yapılabildiği gibi¹ sonra da yapılabilmektedir. Nitekim Türk Medeni Kanunu'nun 678. maddesinde miras açılmadan önce miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmelerin yapılabileceği düzenlenmektedir. Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesinde ise, her mirasçının miras açıldıktan sonra diğer mirasçılarla veya üçüncü kişilerle miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme yapabileceği öngörülmektedir. Çalışmamız kapsamında, miras açıldıktan sonra miras hissesinin devri ve buna ilişkin sözleşme incelenecektir.

A-Devir Sözleşmesinin Konusu

Miras açıldıktan sonra miras hissesinin devri sözleşmesinin konusu, Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesinin birinci fıkrasında açıkça belirtilmiştir. Söz konusu maddeye göre devir sözleşmesinin konusu, mirasçının terekenin tamamı veya bir kısmı üzerindeki miras hissesidir. Ancak miras hissesi kavramının değişik anlamları vardır. Nitekim söz konusu kavramın İsviçre ve Türk hukukunda değişik tanımları yapılmaktadır.

İsviçre hukukunda yapılan bir tanıma göre, miras hissesi kavramının iki anlamı vardır. İlk olarak miras hissesi kavramı, elbirliği mülkiyetinde kural olarak devredilemeyen (ancak bazı şartlar altında devredilebilen ve haczedilebilen) temel hak sahipliği durumunu ifade eder. İkinci olarak ise, miras hissesi, terekenin paylaşımı sonunda mirasçılara düşecek olan hakları ifade eder².

Türk hukukunda da miras hissesi kavramının anlamı ikili ayrım yapılarak açıklanmıştır. İlk olarak miras hissesi, miras ortaklığından doğan ve bir

* Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Araştırma Görevlisi.

¹ Bkz. **Yıldırım**, M.F. Beklenen (Açılmamış Bir Terekedeki) Miras Hakkının Devri Sözleşmesi, Yargıtay Dergisi 1995, S.1-2, s. 109-144;279-293; **Yıldırım**, M.F., Beklenen Miras Hakkının Devri Sözleşmesi Konusunda İki Gelişme, AÜHFD 2004, Cilt 53, S. 1, s. 117-130.

² Bkz. **Piotet**, P., Schweizerisches Privatrecht, Erbrecht, Basel, Stuttgart 1981, s. 672.

kişinin mirasçı sıfatı ile haiz olduğu hak, yetki ve mükellefiyetlerin bütününi ifade eder (geniş anlamda miras hissesi).³ Bu anlamıyla miras hissesi, mirasçının miras ortaklığındaki üyelik sıfatı anlamına gelir. Miras hissenin ikinci anlamı ise, mirasın taksimi veya tasfiyesi sonunda mirasçıya düşecek tasfiye hissesidir (dar anlamda miras hissesi)⁴.

Miras hissesi kavramına verilen bu anlamlar kapsamında Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesi değerlendirilerek, miras hissesinin devri sözleşmesinin konusu belirlenebilir. Devir sözleşmesinin konusu sözleşmenin mirasçı veya mirasçı olmayan üçüncü kişiyle yapılmasına göre farklılık arz etmektedir.

Miras hissesinin devri sözleşmesinin mirasçı olmayan üçüncü kişiyle yapılması halinde, sözleşmesinin konusunun mirasçının tasfiye hissesi olduğu kabul edilmektedir⁵. Devir sözleşmesinin mirasçı ile yapılması halinde ise, sözleşmenin konusunun somut olaya göre farklı olabileceği, diğer mirasçılarla yapılan devir sözleşmesinde tüm miras haklarının devri söz konusu olabileceği gibi, tarafların sadece tasfiye payının devrini de kararlaştırabilecekleri ileri sürülmektedir⁶. Diğer yandan devir sözleşmesinin mirasçıyla yapılması halinde sözleşmenin konusunun ne olduğu hususunda yukarıdaki gibi bir ayırma gitmeden, sözleşmenin konusunun, miras hissesini devreden mirasçının elbirliği malvarlığındaki hissesinin, yani hissesini devreden mirasçının ona düşen (ideal) miras hissesi kapsamındaki sübjektif miras haklarının tamamı olduğu da ileri sürülmektedir⁷.

Gerçektende Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesine göre, miras hissesinin devrine ilişkin üçüncü kişilerle yapılan devir sözleşmesinin konusu,

³ Alman hukukunda da miras hissesi, her bir mirasçının mirasçılıktan doğan hak ve yükümlülüklerinin tamamı olarak tanımlanmaktadır. Bkz. **Sentner**, V., Die Pfändung und Verpfändung des Miterbenanteils, Köln 1966, s. 1; **Heldrich**, A., Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 9, München 2004, s. 552; Farklı tanımlar için bkz. **Kuschel**, H-D., Verfügungen über einen Erbanteil, Köln 1964, s. 4. vd.

⁴ Bkz. **Eren**, F., Miras Açıldıktan Sonra Miras Hisselinin Devri Sözleşmesi, Tahsin Bekir Balta'ya Armağan, Ankara 1974, s. 138; **İmre**, Z., Türk Miras Hukuku, İstanbul 1978, s. 665 vd.; **İmre**, Z. /**Erman**, H., Miras Hukuku, İstanbul 1989, s. 391.

⁵ Bkz. **Honsell**, H./ **Vogt**, N.P./ **Geiser**, T., Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch II, Basel, Genf, München 2003, s. 759; **Heldrich**, s. 761; **Tuor**, P./ **Schnyder**, B./**Schmid**, J./ **Rumo-Jungo**, A., Das Schweizerische Zivilgesetzbuch, 2002, s. 724; **Eren**, (Miras), s. 138.

⁶ Bkz. **Tuor/Schnyder/Schmid/Rumo-Jungo**, s. 725.

⁷ Bkz. **Honsell/Vogt/Geiser**, s. 760.

mirasçının tasfiye hissesidir. Bu durum 677. maddenin ikinci fıkrasında açıkça belirtilmekte olup, miras ortaklığından doğan tüm hak ve mükellefiyetleri ifade eden hisse anlamında değildir. Buna karşın devir sözleşmesinin diğer mirasçı veya mirasçılarla yapılması halinde sözleşmenin konusu kanaatimizce mirasçının tasfiye hissesi değil, mirasçının miras ortaklığından doğan hak ve mükellefiyetlerini ifade eden geniş anlamda miras hissesidir. Şayet sözleşmenin konusu mirasçının tasfiye hissesi olsaydı, ikinci fıkradaki gibi bu husus kanunda açıkça düzenlenir ve sözleşmenin mirasçı veya üçüncü kişiyle yapılması ayrı ayrı düzenlemezdik⁸.

Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmenin konusunu, mirasçılardan terekenin bir kısmı üzerindeki miras hisseleri de oluşturabilmektedir. Bu husus Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesinin birinci fıkrasında açıkça öngörülmektedir. Oysa İsviçre hukukunda devir sözleşmesinin konusunu, mirasçının terekenin tamamı üzerindeki miras hissesi oluşturmaktadır (ZGB Art. 635)⁹. Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesi, kaynak İsviçre Medeni Kanunu'nun 635. maddesinden biraz farklı olarak düzenlenmiştir. İsviçre Medeni Kanunu'nun 635. maddesinin birinci fıkrasında, mirasçılardan kendi aralarında miras hissesinin temlikine ilişkin sözleşmelerin geçerliliğinin yazılı şekilde yapılmasına bağlı olduğu ifade edilmekte olup, bizdeki maddenin aksine "terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde miras payının devri" ibaresi yer almamaktadır.¹⁰ İsviçre hukukunda mirasçılardan sadece terekenin

⁸ Nitekim Alman hukukunda miras hissesinin devriyle ilgili olarak Alman Medeni Kanunu'nun 2033. maddesinde mirasçı veya üçüncü kişi ayrımı yapılmamış ve miras hissesi üzerinde serbestçe tasarruf edilebileceği öngörülmüştür. Bu nedenle de Alman hukukunda miras hissesinin devrine ilişkisinin sözleşmenin konusu sözleşmenin mirasçı veya üçüncü kişiyle yapılması bakımından da farklılık arz etmemektedir. Aynı şekilde bizde de bu şekilde bir düzenleme öngörülebilirdi. Ancak kanun koyucu böyle bir yolu tercih etmemiş ve sözleşmenin mirasçı veya üçüncü kişiyle yapılmasını ayrı ayrı düzenlemiştir.

⁹ **Escher**, A., *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Band III*, Zürich 1959, s. 709; **Honsell/Vogt/Geiser**, s. 759. Benzer şekilde, Alman hukukunda da BGB § 2033 hükmünden hareketle devir sözleşmesinin konusunu, mirasçının terekenin tamamı üzerindeki miras hissesi oluşturduğu kabul edilmektedir. Bkz. **Heldrich**, s. 564; **Werner**, O., *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 5, Berlin 2002*, s. 556; **Schlüter**, W., *Ermann Bürgerliches Gesetzbuch, Köln 2004*, s. 4941; **Edenhofer**, W., *Palandt Bürgerliches Gesetzbuch, Band 7, München 2004*, s. 2202.

¹⁰ Aynı şekilde Alman Medeni Kanunu'nun miras hissesinin devrine ilişkin olan 2033. maddesinde de bizdeki ibareler yer almamaktadır. Alman Medeni Kanunu'nun 2033. maddesine göre, her mirasçı terekedeki hissesi üzerinde tasarrufta bulunabilir. Mirasçılar

tamamı üzerindeki hisseleri üzerinde tasarruf edebilecekleri, buna karşın terekeyi oluşturan münferit malvarlıkları üzerindeki hisseleri üzerinde tasarruf edemeyeceklerinin kabul edilmesi elbirliği ilkesinden kaynaklanmaktadır. Çünkü İsviçre hukukunda mirasın geçmesiyle birlikte paylaşmaya kadar mirasçılar arasında miras ortaklığı olacağı ve mirasçıların tereke üzerinde elbirliği halinde hak sahibi olacakları kabul edilmektedir (ZGB Art. 602). Elbirliği ilkesinin hâkim olduğu ortaklıklarda ise, ortakların elbirliği malvarlığını oluşturan münferit malvarlıkları üzerindeki hisseleri üzerinde serbestçe tasarruf etmeleri mümkün değildir¹¹.

Türk hukukunda da mirasın geçmesiyle birlikte mirasçılar arasında kandan dolayı miras ortaklığı oluşur. Miras ortaklığında ise, mirasçılar terekeye elbirliği halinde malik olurlar ve tereke üzerinde ancak hep birlikte tasarrufta bulunabilirler (TMK m. 640). Ancak kanun koyucu Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesinde miras açıldıktan sonra terekenin tamamı veya bir kısmı üzerindeki miras hissesinin devri hususunda yapılan sözleşmelerin geçerli olacağını belirterek bu kurala istisna getirmiştir. Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesiyle mirasçılar terekeyi oluşturan münferit malvarlıkları üzerindeki hisselerini serbestçe devredebilme hakkına sahip olmuşlardır. Nitekim uygulamada da Yargıtay mirasçıların, terekeyi oluşturan münferit malvarlıkları üzerindeki hisselerini diğer mirasçılara devredebileceklerini kabul etmekte idi¹². Ancak Türk Medeni Kanunu'nun söz konusu maddesi elbirliği ilkesiyle bağdaştırmayacağı gerekçesiyle eleştirilmektedir¹³. Diğer yandan miras hissesinin kısmen devri yani terekeyi oluşturan bazı malvarlıkları üzerindeki hissenin devrinin sadece mirasçılar arasında yapılabileceği, üçüncü kişilere böyle bir devrin yapılamayacağı, devir sözleşmesi geçerli olsa bile elbirliği ilişkisi sona ermeden tapuda işlem yapılamayacağı da

hisseleri üzerindeki tasarrufları noter senediyle yapabilirler. Buna karşın mirasçılar terekeyi oluşturan her bir konu üzerindeki hisseleri üzerinde tasarrufta bulunamazlar.

¹¹ Bkz. **Escher**, s. 707. Bu durumun, Alman hukukunda da aynen geçerli olduğu doktrinde kabul edilmektedir. Bkz. **Edenhofer**, s. 2202; **Heldrich**, s. 564.

¹² “Medeni Kanununun 612. maddesi uyarınca mirasın taksiminden önce terekeye dahil olan belli bir taşınmaz maldaki miras hakkının (diğ er bir mirasçıya) temlikine ilişkin sözleşmenin geçerli bulunması için temlik edenin terekedeki tüm miras haklarını kapsamaması gerekmez, bu nitelikteki sözleşmeler geçerlidir ve böyle bir sözleşme iştirak hali bozulmadan tapuda işlem yapılmasını sağlar.” YİBGK 24.5.1985, 1984/2–1985/5 (www.kazancı.com.tr).

¹³ Eleştiriler için bkz. **Dural**, M. / **Öz**, T., Türk Özel Hukuku, C. IV Miras Hukuku, İstanbul 2003, s. 370; **Ayan**, M., Miras Hukuku, 2005, s. 238.

ileri sürülmektedir¹⁴. Kanaatimizce 677. maddenin ikinci fıkrasında üçüncü kişilerle yapılacak olan devir sözleşmesinin konusu hususunda her hangi bir sınırlandırma yapılmamıştır. Bilakis “Bir mirasçının üçüncü kişiyle yapacağı **böyle bir sözleşmenin** geçerliliği, noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır” ibaresine yer verilerek, terekenin tamamı veya bir kısmı üzerinde miras payının devri sözleşmesinin üçüncü kişilerle de yapılabilmesine izin verilmiştir.

B-Devir Sözleşmesinin Şekli

Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmenin şekli, devir sözleşmesinin mirasçılar arasında veya mirasçı ile mirasçı olmayan üçüncü kişi arasında yapılmasına göre farklılık gösterir. 677. maddenin birinci fıkrası gereğince mirasçılar arasında yapılacak olan miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme adi yazılı şekle tabidir. Mirasçılar arasında yapılacak olan devir sözleşmesinin adi yazılı şekilde olması bu sözleşmenin geçerlilik şartıdır. Bu nedenle devir sözleşmesinin adi yazılı şekilde yapılması sözleşmenin geçerli olması için yeterli olup, ayrıca resmi bir makamın veya bir memurun katılımına ihtiyaç yoktur Ancak bu sözleşmenin üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi bakımından usul hukuku açısından da konunun irdelenmesi gerekir. Mirasçılar arasında miras hissesinin devrine ilişkin olarak düzenlenen devir sözleşmesine ilişkin belge usul hukuku bakımından adi senet niteliği taşımaktadır. Çünkü resmi bir makamın veya memurun katılımı olmaksızın düzenlenen senetler adi senet olarak nitelendirilmektedir¹⁵. Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 299. maddesinin birinci fıkrasına göre ise, adi senet üzerindeki tarih üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmez. Örneğin, miras hissesini mirasçılardan birine devretmiş olan mirasçının borcu nedeniyle miras hissesine haciz konulursa, miras hissesini adi yazılı şekilde devralan diğer mirasçı devir sözleşmesinin tarihini HUMK 299. maddenin birinci fıkrasına göre haciz alacaklısına karşı ispat edemeyecek ve hak kaybına uğrayacaktır. Bu nedenle kanaatimizce, mirasçılar arasında miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmenin hiç değilse sözleşme tarihinin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi açısından noterden onaylatılarak kesinleştirilmesi daha güvenli bir yol olarak görülmektedir. Ancak sözleşmenin geçerliliği için sözleşmenin noterde düzenlenmesi veya onaylanması gerekmez¹⁶.

¹⁴ İnan, A.N./ Ertuş, Ş./ Albaş, H., Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku, Ankara 2004, s. 585.

¹⁵ Bkz. Kuru, B./ Arslan, R./ Yılmaz, E.; Medeni Usul Hukuku, Ankara 2007, s. 394.

¹⁶ “Müşterek miras bırakanları babalarının ölümünden sonra bütün mirasçıların iştirakiyle yapılan 11.6.1982 günlü harici yazılı sözleşme ile mümeyyizin de bulunduğu mirasçıların tamamı, muristen intikal eden dava konusu iki parça taşınmaz üzerindeki miras payla-

Mirasçılar arasında yapılan miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmede sadece devredeninin imzasının olması, buna karşın devralanın imzasının olmaması halinde sözleşmenin geçerli olup olmayacağı hususu da incelenmelidir. Doktrinde ileri sürülen bir görüşe göre, şayet hissenin devrine ilişkin sözleşme ivazsız olarak yapılmış ise sözleşme geçerli olur¹⁷. Bu konuda Yargıtay ise, devir sözleşmesinin ivazsız olup olmadığını incelemeksizin, böyle bir durumda sözleşmenin geçerli olacağını kabul etmektedir¹⁸.

Gerçekten de Borçlar Kanunu'nun 13. maddesinin birinci fıkrasına göre, yazılı olması gereken sözleşmelerde borç altına girenlerin imzalarının bulunması (sözleşmenin geçerliliği için) zorunludur. Şayet sözleşmede tek taraf borç altına giriyor ise, sadece borç altına giren kişinin imzası sözleşmenin geçerliliği için yeterlidir¹⁹. Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmede Borçlar Kanunu'nun 13. maddesinin birinci fıkrası hükmüne göre değerlendirilmelidir. Buna göre, şayet miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme ivazsız olarak (örn. bağışlama şeklinde) yapılmış ise, sadece borç altına giren yani hissesini devreden mirasçının imzasının olması sözleşmenin geçerliliği için yeterlidir. Ancak miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme ivazsız olarak değil de tam iki tarafa borç yükleyen sözleşme şeklinde yapılmış ise, her iki tarafın da imzasının bulunması sözleşmenin geçerliliği için gerekli olmalıdır.

Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme mirasçı olmayan üçüncü kişilerle de yapılabilir. Ancak 677. maddenin ikinci fıkrasına göre, böyle bir sözleşmenin geçerliliği noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır. Bu hükümde belirtilen "noterlikçe düzenlenme" ibaresi gereğince tarafların devir sözleşmesini notere düzenletmeleri gerekir²⁰.

rını, bedeli karşılığı davacıya devretmişlerdir. İhtiyar heyeti tasdiki, parmak izi kullanılmış senetle ilgili bir geçerlilik unsuru değil, ispat koşuludur.

Yapılan bu yazılı sözleşme, M.K.'un 612. maddesinde öngörülen koşulları içerdiği cihetle, kural olarak geçerlidir." HGK 9.5.1990, 8-148/248, (www.kazancı.com.tr).

¹⁷ Eren, (Miras), s. 134; Dural/ Öz, s. 369.

¹⁸ "Bir mirasçının diğer bir mirasçıya belli bir taşınmazdaki miras payının devrine ilişkin yazılı sözleşme sadece devredeninin imzasını taşımış olsa da geçerli sonuç doğurur." 8.HD 15.10.1985, 9919/9469, (www.kazancı.com.tr.).

¹⁹ Bkz. Eren,F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2006, s. 245.

²⁰ Dural/ Öz, s. 369; İşgüzar, H., Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler, Ankara 2003,s. 156.

İsviçre ve Alman hukuklarında da miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme şekil şartına tabi tutulmuştur. İsviçre Medeni Kanunu'nun 635. maddesine göre, mirasçılar arasında yapılan devir sözleşmesinin geçerliliği yazılı şekilde yapılmasına bağlıdır. Söz konusu

C-Devrin Etkisi

Geçerli şekilde yapılan miras hissesinin devri sözleşmesinin etkisi devir sözleşmesinin mirasçı veya mirasçı olmayan üçüncü kişiyle yapılmasına göre farklılık arz etmektedir.

Devir sözleşmesi mirasçılar arasında yapılmış olması halinde, sözleşmenin etkileri hususunda doktrinde farklı görüşler ileri sürülmüştür. Bir görüşe göre²¹, miras hissesinin devri sözleşmesinin mirasçı veya mirasçılarla yapılması halinde devir sözleşmesinin aynı etkisi vardır ve devir sözleşmesiyle devreden miras ortaklığından ayrılır ve tasfiyeye katılmaz, hissesini devreden mirasçının hakları devralan mirasçıya geçer ve devralanın miras hissesi kendiliğinden artar.

Devir sözleşmesinin hükmüyle ilgili olarak ileri sürülen bir başka görüşe göre²², devreden miras hissesini tüm mirasçılara mı yoksa içlerinden bazılarına mı devretmesine göre ayırım yapılmalıdır. Şayet mirasçı hissesini diğer mirasçıların tamamına devretmiş ise, o anda miras hissesinin el değiştirdiği, buna karşın diğer mirasçılardan sadece birine veya birkaçına devretmiş ise, devralanların paylaşırma sonucunda devredene karşı ileri sürebilecekleri şahsi bir talep hakkı bulunacağı ileri sürülmektedir.

Bir diğer görüşe göre²³ ise, miras hissesinin devri sözleşmesinin içeriğine göre sözleşmenin hükmü farklı olacaktır. Şayet devir sözleşmesiyle his-

hükümde devir sözleşmesinin mirasçı olmayan üçüncü kişilerle yapılması halinde sözleşmenin şekli hususunda bir düzenleme öngörülmemiştir. Ancak İsviçre doktrininde söz konusu durum için de yazılı şekil şartının yerine getirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Bkz. **Honsell/ Vogt/ Geiser**, s. 760; **Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Rumo-Jungo**, s. 723; **Escher**, s.706. Alman hukukunda da miras hissesi üzerinde yapılacak olan tasarruf işlemlerine ilişkin (miras hissesinin devri, rehni, bağışlanması gibi) sözleşmelerin noter senedi şeklinde olması gerektiği Alman Medeni Kanunu'nun 2033. maddesinde açıkça öngörülmektedir. Alman hukukunda Türk- İsviçre hukukundan farklı olarak mirasçı veya mirasçı olmayan üçüncü kişi ayrımı yapılmamıştır. Miras hissesi üzerinde yapılacak olan tasarruf işlemlerine ilişkin sözleşmelerin noter senediyle yapılmaması halinde bu sözleşmelerin geçerli olmayacağı kabul edilmektedir. Bkz. **Heldrich**, 568; **Werner**, s. 560; **Schlüter**, s. 4938.

²¹ **Escher**, s. 709; **Weibel**, T., Das Ende der Solidarhaftung der Erben, Basel 2002, s. 237; **Honsell/ Vogt/ Geiser**, s. 760; **Dural/ Öz**, s. 371; **Öztaş**, B., Miras Hukuku, Ankara 2007, s. 365

²² **Tuor**, P., Das Erbrecht, Bern 1929, Art. 635, N. 14 vd. (naklen **Eren**, (Miras), s. 141).

²³ **İmre**, s. 872 vd.; **Eren**, (Miras), s. 146 vd.; **Bolatoğlu**, B., Miras Açıldıktan Sonra Miras Hakkının Devri Sözleşmesi, İstanbul 1984, s. 92.

seyi devreden mirasçı miras hakkının tamamını ve buna ilişkin hususları ile birlikte devretmeyi amaçlamış ise, devreden mirasçı miras ortaklığından çıkar, mirasın taksimini talep etme ve taksime katılma haklarını kaybeder. Hisseyi devralan mirasçının ise miras hissesi çoğalmış olur. Buna karşın hissesini devreden mirasçı diğer mirasçıya sadece tasfiye hissesini devretmiş ise, devreden miras ortaklığından çıkmaz ve devir sözleşmesi sadece şahsi sonuç doğurur.

Kanaatimizce miras hissesinin mirasçıya devrinin aynî etkisi vardır. Çünkü Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesinin ikinci fıkrasında devir sözleşmesinin üçüncü kişiyle yapılması halinde üçüncü kişinin sadece bir alacak hakkı (şahsi sonuç) doğacağı belirtilmekte olup, mirasçıya yapılan devirlerde böyle bir sonuç öngörülmemiştir. Şayet mirasçılar açısından da alacak hakkı (şahsi sonuç) doğması amaçlansaydı, ikinci fıkra bu şekilde düzenlenmezdi. Nitekim Yargıtay'a göre de miras hissesinin diğer mirasçılara devri halinde devir sözleşmesinin aynî etkisi vardır ve devir sözleşmesiyle devralan mülkiyet hakkını kazanmış olur²⁴. Miras hissesinin devrinin aynı etkisi nedeniyle, devreden miras ortaklığından ayrılır ve tasfiyeye katılmaz, hissesini devreden mirasçının hakları devralan mirasçıya geçer ve devralanın miras hissesi kendiliğinden artar²⁵. Ancak devreden mirasçının tereke borçlarından dolayı tereke alacaklılarına karşı beş yıl boyunca müteselsil sorumluluğu devam eder²⁶.

Miras hissesinin mirasçı olmayan üçüncü bir kişiye devri halinde ise devir sözleşmesinin aynî etkisi söz konusu değildir²⁷. Nitekim bu husus 677. maddenin ikinci fıkrasında açıkça belirtilmiş ve Yargıtay uygulaması da bu

24 “ payın diğer mirasçıya devri halinde pay üzerinde mülkiyet hakkının, payı satın alan mirasçıya geçtiği” YHGK 2.3. 1983, 13-1240/187, (**İnan/Ertas/Albaş**, s. 587); “...gerek 24.5.1985 tarihli İçtihadı Birleştirme Kararına ve gerekse MK.nun 612. maddesi hükmüne göre yazılı olmak kaydı ile belli bir gayrimenkuldeki miras hissesinin diğer bir mirasçıya yazılı şekilde devri geçerlidir. Yazılı şekil için sadece yazılı olması kafi olup resmi şekil şartı öngörülmemiştir. MK.nun 612. maddesi hükmüne göre Ayşe, Emine ve İbrahim'in yazılı şekilde yaptıkları devirler hukuken geçerli olup mülkiyet hakkının doğumuna neden olmaktadır. O itibarla, MK'nun 612. maddesi açısından değerlendirme yapılmak suretiyle davanın kabulü yönüne gidilmesi gerektiği...” 8. HD 6.5.1991, 20029/6179 (www.kazancı.com.tr).

25 **Eren**, (Miras), s. 146; **Öztan**, s. 365; **Ayan**, s. 237.

26 **Honsell/ Vogt/ Geiser**, s. 760; **Dural/ Öz**, s. 371; **Bolatoğlu**, s. 98.

27 **Weibel**, s. 159, 238; **Honsell/ Vogt/ Geiser**, s. 761; **Öztan**, s. 366; **Kılıçoğlu**, A.M., Miras Hukuku, Ankara 2007, s. 285; **Ayan**, s. 238.

doğrultuda oluşmuştur²⁸. Miras hissesinin üçüncü kişiye devri mirasçının mirasçılık sıfatından doğan hak ve mükellefiyetlerinde bir değişiklik yapmaz ve mirasçının tereke borçlarından dolayı beş yıl boyunca sorumluluğunu ortadan kaldırmaz.²⁹ Miras hissesini devralan kişi ise, paylaşma sonunda mirasçıya özgülenen hissenin kendisine verilmesini isteme hakkı kazanır. Devir sözleşmesi hisseyi devralan üçüncü kişiye sadece hisseyi devreden mirasçıya karşı ileri sürebileceği şahsî bir hak (alacak hakkı) sağlar³⁰. Devralan, mirasçının yerine geçemez ve mirasın paylaşımını talep edemez, paylaşmaya katılamaz³¹. Ancak üçüncü kişiye hissesini devreden mirasçı temsil yetkisi vererek onun paylaşmaya katılmasını sağlayabilir³². Bunun yanı sıra Türk Medeni Kanunu'nun 648. maddesine göre, hisseyi devralan üçüncü kişi, sulh hâkiminden mirasçının yerine paylaşmaya katılmak üzere bir kayyım atanmasını isteyebilir. Hisseyi devralan üçüncü kişi devir sözleşmesinin ifasını ancak mirasın paylaşımı tamamlandıktan sonra devreden mirasçının hissesinin mirasçıya özgülenmesinden sonra talep edebilir.

Sonuç

Miras hissesi, ilk olarak, miras ortaklığından doğan ve bir kişinin mirasçı sıfatı ile haiz olduğu hak, yetki ve mükellefiyetlerin bütününe ifade eder (geniş anlamda miras hissesi). Bu anlamıyla miras hissesi, mirasçının miras

28 “M.K.’nin 612/2.3. cümlelerindeki hükme göre mirasçılardan biri payını üçüncü kişiye devredebilir. Yapılan devir hukuken geçerlidir. Tasfiye payının devrine ilişkin bu sözleşmenin borçlandırıcı işlem niteliğinde bulunduğu, devralan kişinin hakkının aynı değil, şahsi nitelikte bulunduğu, bu tür bir sözleşmenin devralan 3. kişiye taksime karışma hakkı vermeyeceği yönü de tartışmasızdır.

M.K.’nin 611. maddesi uyarınca taksimin yapılması ve devreden mirasçının miras payını kesin olarak kazandığı anda, alıcının talep hakkı doğar.

Somut olayda, bu davadan önce taşınmaz üzerindeki iştirak halinde mülkiyet taksim ile müşterek mülkiyete dönüştürülmüş ve satıcı konumunda bulunan davalıların, devre konu belli paylar üzerinde bağımsız mülkiyet hakkı doğmuş bulunduğu cihetle; ifa olanağı kazanan sözleşmeye dayanan davanın kabulü icabeder.” YHGK 14.10.1992, 8-350/565 (www.kazancı.com.tr).

29 Weibel, s. 159.

30 Honsell/ Vogt/ Geiser, s. 761; Tuor/ Schnyder/ Schmid/Rumo- Jungo, s. 723; Eren, (Miras), s. 139

31 Honsell/ Vogt/ Geiser, s. 761; Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Rumo- Jungo, s. 723; Eren, (Miras), s. 139; Dural/ Öz, s. 372

32 Honsell/ Vogt/ Geiser, s. 761; Tuor/ Schnyder/ Schmid/ Rumo-Jungo, s. 723; Eren, (Miras), s. 139; İnan/Ertaş/ Albaş, s. 588; Dural/ Öz, s. 372.

ortaklığındaki üyelik sıfatı anlamına gelir. Miras hissenin ikinci anlamı ise, mirasın taksimi veya tasfiyesi sonunda mirasçıya düşecek tasfiye hissesidir (dar anlamda miras hissesi).

Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesine göre, miras hissesinin devrine ilişkin üçüncü kişilerle yapılan devir sözleşmesinin konusu, mirasçının tasfiye hissesidir. Buna karşın devir sözleşmesinin diğer mirasçı veya mirasçılarla yapılması halinde sözleşmenin konusu, mirasçının tasfiye hissesi değil, mirasçının miras ortaklığından doğan hak ve mükellefiyetlerini ifade eden geniş anlamda miras hissesidir. Bunun yanında, Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddesinin birinci fıkrasında belirtildiği üzere, miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmenin konusunu, mirasçıların terekenin bir kısmı üzerindeki miras hisseleri de oluşturabilmektedir.

Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmenin şekli, devir sözleşmesinin mirasçılar arasında veya mirasçı ile mirasçı olmayan üçüncü kişi arasında yapılmasına göre farklılık gösterir. Türk Medeni Kanunu'nun 677. maddenin birinci fıkrası gereğince mirasçılar arasında yapılacak olan miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme adi yazılı şekle tabidir. Ancak, mirasçılar arasında miras hissesinin devrine ilişkin sözleşmenin hiç değilse sözleşme tarihinin üçüncü kişilere karşı hüküm ifade etmesi açısından noterden onaylatılarak kesinleştirilmesi daha güvenli bir yol olarak gözükmektedir. Miras hissesinin devrine ilişkin sözleşme mirasçı olmayan üçüncü kişilerle de yapılabilir. Ancak 677. maddenin ikinci fıkrasına göre, böyle bir sözleşmenin geçerliliği noterlikçe düzenlenmesine bağlıdır.

Miras hissesinin devri sözleşmesinin mirasçıyla yapılması halinde devir sözleşmesinin aynî etkisi vardır ve devir sözleşmesiyle devreden miras ortaklığından ayrılır ve tasfiyeye katılmaz, hissesini devreden mirasçının hakları devralan mirasçıya geçer ve devralanın miras hissesi kendiliğinden artar. Miras hissesinin mirasçı olmayan üçüncü bir kişiye devri halinde ise, devir sözleşmesinin aynî etkisini söz konusu değildir. Dolayısıyla şahsi sonuç doğurur. Devralan, mirasçının yerine geçemez ve mirasın paylaşımını talep edemez, paylaşmaya katılamaz.

BİBLİYOGRAFYA

Ayan, Mehmet: Miras Hukuku, 2005.

Bolatoğlu, Bolat: Miras Açıldıktan Sonra Miras Hakkının Devri Sözleşmesi, İstanbul 1984.

Dural, Mustafa / **Öz**, Turgut: Türk Özel Hukuku, C. IV Miras Hukuku, İstanbul 2003.

Edenhofer, Wolfgang: Palandt Bürgerliches Gesetzbuch, Band 7, München

2004.

- Eren** Fikret: *Miras Açıldıktan Sonra Miras Hisselinin Devri Sözleşmesi*, Tahsin Bekir Balta'ya Armağan, Ankara 1974, (Miras).
- Eren**, Fikret: *Borçlar Hukuku Genel Hükümler*, İstanbul 2006.
- Escher**, Arnold: *Kommentar zum Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Das Erbrecht, Band III*, Zürich 1959.
- Heldrich**, Andreas, *Münchener Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch, Band 9*, München 2004.
- Honsell**, Heinrich / **Vogt**, Nedim Peter / **Geiser**, Thomas: *Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Zivilgesetzbuch II*, Basel, Genf, München 2003.
- İmre**, Zahit: *Türk Miras Hukuku*, İstanbul 1978.
- İmre**, Zahit / **Erman**, Hasan: *Miras Hukuku*, İstanbul 1989.
- İnan**, Ali Naim / **Ertaş**, Şeref / **Albaş**, Hakan: *Türk Medeni Hukuku Miras Hukuku*, Ankara 2004.
- İşgüzar**, Hasan: *Yeni Türk Medeni Kanunu'na Göre Miras Hukuku Hükümlerindeki Değişiklikler ve Yenilikler*, Ankara 2003.
- Kılıçoğlu**, Ahmet M.: *Miras Hukuku*, Ankara 2007.
- Kuru**, Baki / **Arslan**, Ramazan / **Yılmaz**, Ejder: *Medeni Usul Hukuku*, Ankara 2007.
- Kuschel**, Hans-Dieter: *Verfügungen über einen Erbanteil*, Köln 1964.
- Öztan**, Bilge: *Miras Hukuku*, Ankara 2007.
- Piotet**, Paul, *Schweizerisches Privatrecht, Erbrecht*, Basel, Stuttgart 1981.
- Schlüter**, Winfried: *Erman Bürgerliches Gesetzbuch*, Köln 2004.
- Sentner**, Volker, *Die Pfändung und Verpfändung des Miterbenanteils*, Köln 1966.
- Tuor**, Peter / **Schnyder**, Bernhard / **Schmid**, Jörg / **Jungo** Alexandra Rumo- : *Das Schweizerische Zivilgesetzbuch*, 2002.
- Weibel**, Thomas: *Das Ende der Solidarhaftung der Erben*, Basel 2002.
- Werner**, Olaf: *J. von Staudingers Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch mit Einführungsgesetz und Nebengesetzen, Buch 5*, Berlin 2002.
- Yıldırım**, M.Fadıl: *Beklenen (Açılmamış Bir Terekedeki) Miras Hakkının Devri Sözleşmesi*, *Yargıtay Dergisi* 1995, S.1-2, s. 109-144; 279-293.
- Yıldırım**, M.Fadıl: *Beklenen Miras Hakkının Devri Sözleşmesi Konusunda İki Gelişme*, *AÜHFD* 2004, Cilt 53, S. 1, s. 117-130.